

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΗ Α. ΜΑΥΡΙΔΗ

Άπό τόν Θρίαμβο στην Καταστροφή

100 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ
ΚΑΙ ΤΗ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ



Κομοτηνή 2022

Άπό τόν θρίαμβο στήν καταστροφή

100 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ
ΚΑΙ ΤΗ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

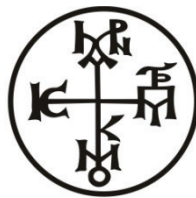
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ

ΔΗΜΗΤΡΗ Α. ΜΑΥΡΙΔΗ

Άπό τόν Θρίαμβο στην Καταστροφή

100 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ
ΚΑΙ ΤΗ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

ΜΕ 469 ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ



Κομοτηνή 2022

Εύχαριστούμε τούς:

Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Μαρωνείας και Κομοτηνής Παντελεήμονα. Ή ιδέα της δημιουργίας αυτού του βιβλίου ανήκει σε Αυτόν

Εύη Γραμματικοπούλου, για τη δακτυλογράφηση και τη βοήθεια στη σελιδοποίηση
Άννα Μπαχαροπούλου, που βοήθησε στη συγγραφή των κειμένων και την αρχαιακή έρευνα
Γιώργο Τσιγάρα, για τις συζητήσεις σχετικά με το στήσιμο του βιβλίου

Πηγές φωτογραφιών:

Από το διαδίκτυο και τη συλλογή του Τάσου Τεφρωνίδη
Όλες οι υπόλοιπες φωτογραφίες προέρχονται από τη συλλογή του Δ. Α. Μαυρίδη

Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται είναι προσωπικές και εκφράζουν τον συγγραφέα

Οι ήμερομηνίες είναι σύμφωνες με το παλιό ημερολόγιο σε ό,τι αφορά τις ελληνικές πηγές και σύμφωνες με το νέο ημερολόγιο σε ό,τι αφορά ξένες πηγές ή δημοσιεύσεις

Φωτ. (έξωφύλλο): Άγνωστοι επισκέπτες του Οικουμενικού Πατριαρχείου που ένδεχομένως χρειάζεται μελέτη για να βρεθεί ο τόπος της προέλευσής τους, περί το 1870.

Πηγή: Συλλογή Δ.Α. Μαυρίδη

Φωτ. (όπισθόφυλλο): Πορεία προς την Άγκυρα. Αύγουστος του 1921. Στόν ορίζοντα της φωτογραφίας φαίνεται η μακριά γραμμή της πορείας των στρατιωτών

Πηγή: Συλλογή Δ.Α. Μαυρίδη

Δέν επιτρέπεται ή δημοσίευση αποσπασμάτων και φωτογραφιών χωρίς τήν έγγραφη άδεια του συγγραφέα

© Έκδόσεως, Ίερά Μητρόπολις Μαρωνείας και Κομοτηνής, Πλατεία
Αυτόκρατορος Θεοδοσίου 7, 691 00 Κομοτηνή, τηλ.: 25310 22642.

© Κειμένων και φωτογραφιών

Δ. Α. Μαυρίδης, Έσπέρου 77, 145 64 Κηφισιά, τηλ. 210-6200604

E-mail: mavridisdim42@gmail.com

Έκδόσεις Ραιδεστός, Βιομηχανική Τεχνολογία Α.Ε., Όρχομενού 18, 121 32 Περιστέρι



ISBN: 978-960-86909-7-4

Στή μνήμη τῆς καθηγήτριας Μαρίας Σιγαλοῦ-Μαυρίδου



Φωτ. 1. Ο Έλευθέριος Βενιζέλος και ο Βασιλιάς Κωνσταντίνος ο Α' τό 1912 πριν τον διχασμό, όταν τό έθνος ένωμένο μεγαλουργοΰσε άπελευθερώνοντας τή Μακεδονία και τό Αιγαίο.

Πηγή: Συλλογή Δ.Α. Μαυρίδη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περιεχόμενα	σελ.	7
Πρόλογος του Σεβασμιώτατου Μητροπολίτη Μαρωνείας και Κομοτηνής	»	13
Είσαγωγή	»	15
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ		
Μύθος και ιδεολογία στην ελληνική ιστορία	»	19
Τόπος και πατρίδα	»	21
Ο κόσμος και η Ελλάδα	»	31
❖ Η μάχη του Μαραθώνα και η Δύση	»	34
❖ Σύγχυση και ιδεολογία στην ελληνική γεωπολιτική σκέψη	»	38
❖ Τό πολυώνυμο των Ελλήνων	»	39
Τό Ανατολικό Ζήτημα και η Καθ' ἡμᾶς Ανατολή	»	43
❖ Η Ελλάδα, οὔτε Δύση, οὔτε Ανατολή, ἀλλά αὐτό πού εἶναι	»	43
❖ Η ἀνέγερση τῆς Ἀγίας Σοφίας καί ἡ συμβολική σημασία της	»	45
❖ Η συμβολική σημασία τῆς Κόκκινης Μηλιᾶς	»	51
❖ Η συμβολική σημασία τοῦ Δικέφαλου Ἄετοῦ	»	56
❖ Η πίστη τῶν Ελλήνων στή Μεγάλη Ἰδέα	»	57
❖ Πάλι δικά μας θᾶναι	»	59
❖ Η Κωνσταντινούπολη ἐστία τῶν Ελλήνων	»	60
❖ Τό τέλος τῆς ἀρχαιότητας καί ἡ ἀποδημία τῶν φιλοσόφων	»	65
Ἡ ἐμφάνιση τῶν Τούρκων καί ἡ εἴσοδος τους στή Μικρά Ἀσία	»	75
Οἱ Ἕλληνες καί οἱ Βάρβαροι	»	81
❖ Περί μύθου	»	81
❖ Ο μύθος τοῦ Πλάτωνα γιά τήν Ἀτλαντίδα	»	82
❖ Οἱ σημασίες τῆ Ἀτλαντίδας	»	85
❖ Η Δύση ὡς Ἀτλαντίδα, ἀλλά καί ἡ Ἀθήνα στή Δύση	»	87
❖ Η βαρβαρότητα ὡς ἀνύπαρκτος κίνδυνος κατά τόν Διαφωτισμό καί οἱ ἐμπειρίες τοῦ 20 ^{οῦ} αἰώνα	»	91

❖ Τουρκοκρατία και γεγονότα μέχρι τό 1821	σελ.	95
❖ Τό έλληνικό φιλότιμο	»	97
❖ Η προσφορά τής Ψωροκώσταινας στον Άγώνα	»	98
❖ Ο Γεώργιος Γεννάδιος	»	99
❖ Ο Έρανος	»	99
Η κρίση ταυτότητας του Νέου Έλληνισμού	»	103
Οι Έλληνες στην Άνατολή πριν τή Μικρασιατική Καταστροφή	»	107
❖ Τό καύχημα του γένους τών Γραικών	»	109

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Συνοπτική έξιτορήση τών γεγονότων κατά τή Μικρασιατική Έκστρατεία και Καταστροφή	»	111
Ίστορική έπισκόπηση	»	113
❖ Χρονολογικός πίνακας	»	120
Ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος και ή συμμετοχή τής Τουρκίας και τής Ελλάδας στους αντίπαλους συνασπισμούς	»	129
Η συνθηκολόγηση τής Όθωμανικής Αύτοκρατορίας, 1918-1919	»	133
Ο ρόλος του Έλευθέριου Βενιζέλου	»	135
Η Διάσκεψη Ειρήνης τών Βερσαλλιών και οι άπαιτήσεις τής Ελλάδας	»	141
Η έκστρατεία τών Έλλήνων στην Ούκρανία, 1919	»	145
Η άπελευθέρωση τής Σμύρνης και ή έντολή κατοχής, 1919	»	149
Η έπιθετική άναγνώριση τών τουρκικών δυνάμεων, 1919	»	155
Η Συνθήκη τών Σεβρών	»	159
Οι έκλογές τής 1 ^{ης} Νοεμβρίου 1920	»	165
Οι δυσμενείς συνθήκες για τή συνέχιση τής Έκστρατείας, 1920	»	167
Η έπιθετική προσπάθεια τής Στρατιάς Μικράς Άσίας προς Έσκι Σεχήρ και προς Κιουτάχεια, 1921	»	171
Η έπιθετική πορεία του Έλληνικού Στρατού προς τήν Άγκυρα και οι μάχες του Σαγγάριου, 1921	»	187
Οι μάχες του Άφιόν Καραχισάρ και ή διάλυση του Έλληνικού Στρατού, 1922	»	231
Η Καταστροφή τής Σμύρνης	»	237
Η Μικρά Άσία χωρίς τον Έλληνικό Στρατό	»	245
❖ Οι Έλληνες αιχμάλωτοι στα στρατόπεδα τών Τούρκων	»	245
❖ Τό πρόβλημα τών κρατουμένων αιχμαλώτων	»	246

❖ Έρευνες για τούς άγνωστούς όνοματισμένους αιχμαλώτους	σελ.	247
❖ Γενοκτονικές πρακτικές επί των Χριστιανικών πληθυσμών και των		
❖ αιχμαλώτων στη Μικρά Ασία	»	247
Η Συνθήκη Ανακωχής των Μουδανιών	»	261
❖ Οί σύμμαχοι άποφασίζουν και οί Έλληνες άποδέχονται	»	261
❖ Η Έγκατάλειψη τής Ανατολικής Θράκης τόν Όκτώβριο του 1922	»	262
❖ Γιατί οί Έλληνες παρέδωσαν τήν Ανατολική Θράκη άμαχητί τό 1922;	»	266
❖ Ποιός ήττήθηκε στην Ανατολική Θράκη τό 1922;	»	267
Η κατανόηση τής Μικρασιατικής Καταστροφής	»	271
❖ Γιατί έπιχειρήθηκε ή έκστρατεία στη Μικρά Ασία;	»	272
Η Δίκη των Έξ	»	273
Η Συνθήκη τής Λωζάννης	»	275
Η Καταστροφή του Ανατολικού Έλληνισμού	»	277
Τό προσφυγικό πρόβλημα συνεχίζεται	»	283
Χάνονται τά πλεονεκτήματα τής Δύσης	»	285
❖ Τό τέλος του όριενταλισμού;	»	286
❖ Συνεχείς έξοπλισμοί και μόνιμος πόλεμος	»	289
❖ Πληθυσμιακές έκρήξεις και πληθυσμιακές άνισορροπίες στό νέο		
τριμερή Κόσμο	»	292
ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ		
Φωτογραφικές ιστορίες και σημαντικά κείμενα	»	297
Φωτογραφικές ιστορίες	»	299
❖ Πορεία τής ΧΙΙ ^{ης} Μεραρχίας από τή Θράκη στά πεδία των μαχών	»	299
❖ Φωτογραφίες ύποχώρησης τής Υγειονομικής Υπηρεσίας από Σεϋντί		
Γαζή στη Ραιδεστό	»	331
❖ Από τό ήμερολόγιο ενός ναυτικού	»	345
❖ Ήσυχη ζωή στην Άδριανούπολη	»	361
❖ Παραμονή στό Έσκι Σεχέρ	»	369
Σημαντικά κείμενα	»	375
❖ Συνθήκη των Σεβρών	»	375
❖ Μνημόνιον συνομιλίας μεταξύ Δ. Γούναρη, Π. Πρωτοπαπαδάκη,		
Α.Έξαδάκτυλου και Ί.Μεταξά τήν 25 Μαρτίου (7 Άπριλίου) 1921	»	384
❖ Μνημόνιον συνομιλίας μεταξύ Δημητρίου Γούναρη, Π. Πρωτοπαπαδάκη,		
Ν. Θεοτόκη, Α. Έξαδάκτυλου και Ί.Μεταξά τής 29 Μαρτίου		
(11 Άπριλίου) 1921	»	388
❖ Αγόρευση του Λόυδ Τζώρτζ στη Βουλή των Κοινοτήτων, στίς		
4 Αύγούστου 1922	»	405

❖ Έκθεση του Κωνσταντίνου Μαζαράκη περί τής Συνθήκης Άνακωχής των Μουδανιών	σελ.	412
❖ Έπιστολή του Άγίου Χρυσοστόμου Σμύρνης προς τον Έλευθέριο Βενιζέλο, 25 Αύγουστου 1922	»	414
❖ Άνταπόκριση τής Κλέρ Σέρινταν από τό ολοκαύτωμα τής Σμύρνης	»	415
❖ Η Συνθήκη τής Δωζάννης	»	419
Πρόσωπα	»	429
Έπίλογος	»	459
Βιβλιογραφία	»	461
Εύρετήριο Όνομάτων και Θεμάτων	»	473



Φωτ. 2. Έλληνικά τμήματα σε πορεία κατά τή μάχη του Έσκι Σεχέρ, 1921

Πηγή: Συλλογή Δ.Α. Μαυρίδη



Φωτ. 3. Συμβολική εικόνα του σύμπαντος ως έλικοειδές κέλυφος 13^{ου} μ.Χ. αιώνας.
Καθολικό τής Μονής τής Χώρας τών Ζώντων πλησίον τής Πύλης τής Αδριανούπολης στήν Κωνσταντινούπολη.

Πηγή: Συλλογή Δ.Α. Μαυρίδη



Φωτ. 4. Χριστός ἔνθρονος Παντοκράτωρ, Ἐκκλησιαστικό Μουσεῖο Κομοτηνῆς (16^{ος} αἰ.)

Πηγή: Ἱερά Μητρόπολις Μαρωνείας καί Κομοτηνῆς

Ἱερατικό Μουσεῖο Κομοτηνῆς

ΠΡΟΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ

Ἡ αἴσθησις τῆς ἱστορίας καί ἡ ἐπιβίωσις τῆς ἐθνικῆς ἰδιοπροσωπίας εἶναι ἰδιαίτερα ἐπιτακτικῆς ἀνάγκης στήν ἀκριτική περιοχὴ τῆς Θράκης. Ἡ Ἐκκλησία ἔχει κατανοήσει ὅτι ἐκτός ἀπὸ τὴν κύρια φροντίδα τῆς –τὴν ποιμαντικῆς διακονίας– ὀφείλει νὰ συμβάλῃ στήν ἀνάδειξιν τῆς ἱστορικότητος καί τῆς ταυτότητος τοῦ τόπου καί τοῦ πιστοῦ λαοῦ τῆς.

Μέ τὴν ἀντίληψιν αὐτὴ ἡ Ἱερά Μητρόπολις Μαρωνείας καί Κομοτηνῆς φιλοδοξεῖ νὰ δημιουργήσῃ μίαν βασικὴν βιβλιοθήκην, ἡ ὁποία θὰ στοχεύῃ στήν ἀνάδειξιν τῶν ἀξιών καί τῶν ἀρετῶν πού ἐπὶ αἰῶνες χαρακτηρίζουν τὴν ἑλληνικὴν καί χριστιανικὴν παρουσίαν.

Τὸ βιβλίον αὐτὸ διηγεῖται τὴν προσπάθειαν τῶν Ἑλλήνων νὰ ἀπελευθερώσῃ τοὺς Χριστιανικοὺς πληθυσμοὺς τῆς Ἀνατολῆς, ὥστε νὰ πραγματοποιήσῃν κάποια ἀπελευθερωτικὴ μορφή τῆς Μεγάλης Ἰδέας. Ἡ συγκέντρωσις καί ἡ ἐγκατάστασις τῶν Χριστιανικῶν πληθυσμῶν τῆς Καθ' ἡμᾶς Ἀνατολῆς,

πού ἀντιπροσώπευε τὸ 13% τοῦ συνολικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας θὰ γινόταν στὰ ἐδάφη τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης καί τῶν περιχώρων τῆς Σμύρνης. Τὰ ἐδάφη αὐτὰ ἀντιπροσώπευαν μόνον τὸ 7% τοῦ συνολικοῦ ἐδάφους τῆς σημερινῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας. Ἡ προσπάθεια ἀπέτυχε μέ συνέπειας, πού ἴσως ἀκόμη δὲν ἔχουν ὀλοκληρωθεῖ. Τὸ κόστος γιὰ τὴν Ἑλλάδα ἦταν τρομερό. Ξεριζώθηκε καί δολοφονήθηκε ἀπάνθρωπα τὸ σύνολον τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἀσίας.

Σήμερα, πρέπει νὰ θυμόμαστε καί ἡ εὐκαιρία τῆς ἐπετείου τῶν 100 χρόνων ἀπὸ τὴν Καταστροφὴν εἶναι μοναδική.

Ἡ δραματικὴ κατάληξις τῆς προσπάθειας αὐτῆς καί τὰ παρασκήνια τῆς πρέπει νὰ διδάσκουν τοὺς Ἕλληνας καί νὰ ἀποτελοῦν παραδείγματα πού θὰ βοηθοῦν μέ τὴν Χάρη τοῦ Θεοῦ στήν ἐπιβίωσιν τῆς μικρῆς χώρας μας μέσα σὲ ἕναν ἀνελέητον, ἀδιάφορον καί σκληρόν κόσμον.

Μετ' εὐχῶν @ τῆς ἐκ Κυρίου ἀγαπῆς

Ὁ μαρωνείας Κομοτηνῆς Παντελεῆμων

† Ὁ Μαρωνείας καί Κομοτηνῆς Παντελεῆμων



Φωτ. 5. Έλληνες στρατιώτες σε κάποια φάση τῶν μαχῶν στὸν Σαγγάριο, Αὐγούστος 1921
Συλλογή: Δ.Α. Μαυρίδη

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

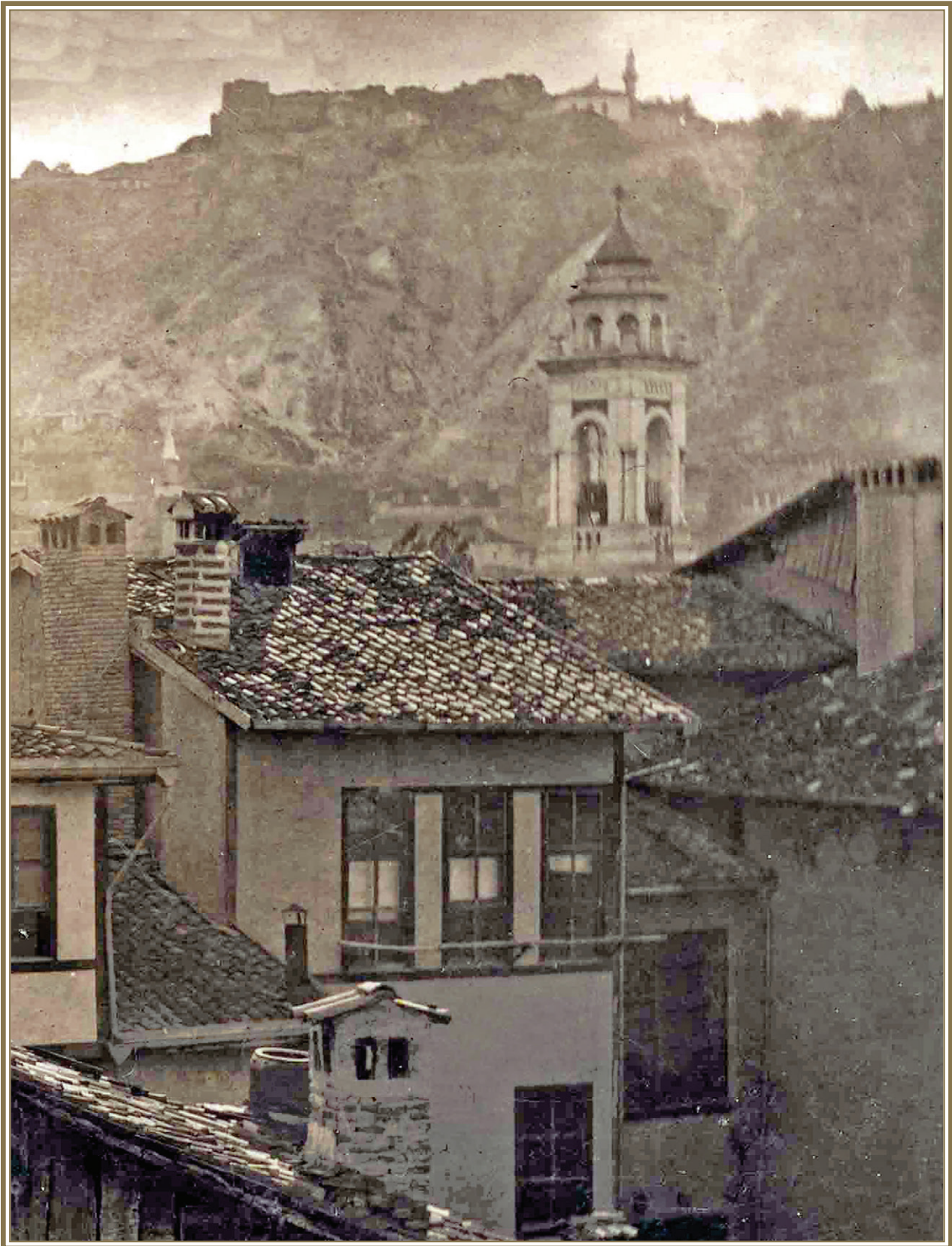
Έκείνα πού προσπάθησα νά δώσω μέ τήν εύρεία αναφορά στόν κλασσικό κόσμο καί στίς μυθικές έρμηνείες είναι κυρίως ή μυστική σύνδεση τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ μέ τήν Ἀσία, ἀρνητικά καί θετικά. Ὁ ἐπαρκής ἀναγνώστης ἴσως ἀναρωτηθεῖ ποιά εἶναι ή σχέση τοῦ οἰκολογικοῦ μύθου τῆς Ἀτλαντίδας ἀπό τόν Πλάτωνα ή ποιά εἶναι τά ἀποτελέσματα καί ή σύνδεση τῶν διεργασιῶν τοῦ τέλους τῆς ἀρχαιότητος μέ τή Μικρασιατική Ἐκστρατεία. Ἀμφότερες οἱ ἀναφορές ἀποσκοποῦν στή σύνδεση τῆς ἑλληνικῆς συμπεριφορᾶς σέ σχέση μέ τό ἑλληνικό περιβάλλον καί τήν ἑλληνική ἱστορία. Οἱ ἀναφορές πού γίνονται στή Μικρασιατική Ἐκστρατεία εἶναι γενικολογικές καί δέν δίνουν λεπτομέρειες τῶν ἐπιχειρήσεων. Αὐτό κρίθηκε περιττό, ἀφοῦ συνήθως οἱ ἐπιχειρήσεις δέν δείχνουν τά οὐσιαστικά κίνητρα, ἐξαντλοῦνται στίς λεπτομέρειες καί ἀφήνουν ἐρωτήματα. Ἡ σύντομη περιγραφή δέν εἶμαι σίγουρος ὅτι βοηθᾷ τόν μέσο ἀναγνώστη, ἀλλά κρίνω ὅτι πολεμικές λεπτομέρειες ἀφοροῦν τήν ἑλληνική ἱστορία πού δέν εἶναι ἀποκλειστικά ἱστορία μαχῶν καί συγκρούσεων, ἀλλά ἱστορία πνευματικῶν καί ἰδεολογικῶν ἀναμετρήσεων. Πρόκειται γιά γιγαντομαχίες περί τῆς οὐσίας καί διευκρινίζω ὅτι ή γι-

γαντομαχία γιά τήν κυριαρχία στή Μικρά Ἀσία σημαίνει τήν ἐδραίωση τῆς τουρκικῆς παρουσίας στήν Ἀνατολή. Ἡ ἐφαρμογή τῆς Συνθήκης τῶν Σεβρών θά ἦταν χωρίς ἀμφιβολία ή ἰδανική λύση γιά τήν πλευρά μας. Νικηθήκαμε μέ ἀποτέλεσμα τόν γιγαντισμό τῆς Τουρκίας πού δέν εἶναι ἀναστρέψιμος. Ἡ ἰσορροπία δυνάμεων μεταξύ τῶν δύο χωρῶν κλείνει συντριπτικά ὑπέρ τῆς Τουρκίας. Καί μόνο αὐτό θά ἔπρεπε νά μᾶς κινητοποιήσει καί νά ἀλλάξει τόν ἑλληνικό τρόπο βίου καί σκέψης. Αὐτά εἶναι πράγματα γιά τά ὁποῖα ή Ἑλλάδα θά ἔπρεπε νά εἶναι ὑπερήφανη, ἀφοῦ ἀντιμετώπισε ἀνάλογες καταστάσεις σχεδόν συνεχῶς κατά τήν ἱστορία της. Ἀρκεῖ νά ἀναγνωρίσουμε ὅτι οἱ σχέσεις δυνάμεως Ἑλλάδας-Τουρκίας εἶναι ἴδια πρὸς αὐτήν τοῦ Μαραθῶνα, δηλαδή 1 πρὸς 5 καί οἱ σχέσεις δυνάμεως Ἑλλάδας-Τουρκίας κατά τό 1821 εἶναι ἀνάλογες. Ἡ ὑπαρξη τῆς Ἑλλάδας βρῖσκεται λοιπόν, σέ διαρκή κίνδυνο καθ' ὅλη τή μακρά ἱστορική διάρκεια της.

Ἡ φωτογράφιση τοῦ βιβλίου ἔγινε μέ κριτήριο τήν ὑπαρξη λαϊκῶν φωτογραφιῶν πού ἀπεικονίζουν τήν πραγματικότητα τοῦ μετώπου.

Δ. Α. Μαυρίδης

ΤΕΛΟΣ ΚΑΙ ΤΩ ΘΕΩ ΔΟΞΑ



Φωτ. 466. Άποψη ελληνικής συνοικίας τής Κιουτάχειας, 1921

Πηγή: Συλλογή Δημήτρη Α. Μαυρίδη

ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ Α. ΜΑΥΡΙΔΗ ΑΠΟ ΤΟΝ
ΘΡΙΑΜΒΟΣΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ - 100 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΜΙ-
ΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΕΚΣΤΡΑΤΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΗ ΚΑΤΑ-
ΣΤΡΟΦΗ ΕΡΓΑΣΤΗΚΑΝ ΚΑΙ ΜΟΧΘΗΣΑΝ ΟΙ ΔΗΜΗΤΡΗΣ
Α. ΜΑΥΡΙΔΗΣ ΠΟΥ ΕΓΡΑΨΕ ΤΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΚΑΙ ΕΠΕΛΕΞΕ
ΤΙΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΟΥ ΚΑΙ Η ΕΥΗ
ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΠΟΥΛΟΥ ΠΟΥ ΕΚΑΝΕ ΤΗ ΣΧΕΔΙΑΣΗ
ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ ΠΟΥ ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΒΙΒΛΙΟΔΕΤΗΘΗΚΕ
ΣΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ «ΜΕΛΙΣΣΑ» ΣΤΗΝ ΑΣΠΡΟΒΑΛΤΑ
ΓΙΑ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ
ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ. Η ΕΚΤΥΠΩΣΗ
ΕΓΙΝΕ ΣΕ ΧΑΡΤΙ ΤΑΤΑΜΙ IVORY 115 ΓΡΑΜΜΑΡΙΩΝ.
ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΗ ΣΧΕΔΙΑΣΕ ΚΑΙ ΦΡΟΝΤΙΣΕ
Ο ΙΔΙΟΣ Ο ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ



Ἡ παράδοση τῆς προσπάθειας δημιουργίας κάποιας ἀφήγησης τῆς Μεγάλης Ἰδέας γοήτευσε τόν Ἐλευθέριο Βενιζέλο καί τόν ὤθησε νά ἀναλάβει πρωτοβουλίες γιά τή διάλυση τῆς Ὄθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας καί δημιουργία μίας ἰσχυρῆς Ἑλλάδας, πού θά κυριαρχοῦσε στό Αἰγαῖο, στήν Προποντίδα καί τόν Εὐξείνιο, τίς τρεῖς θάλασσες τῆς Ρωμηοσύνης. Στίς ἐπιδιώξεις του αὐτές εἶχε ἰσχυρούς συμμάχους. Κατ' ἀρχήν ἡ Ἀντάντ καί ἰδίως ἡ Μεγάλη Βρετανία ὑποστήριξαν τίς ἀπαιτήσεις τῆς Ἑλλάδας στά συμβούλια τῆς Εἰρήνης καί μέ τή Συνθήκη τῶν Σεβρῶν δέχθηκαν νά δημιουργήσουν ἕνα ἰσχυρό κράτος πού ἱκανοποιοῦσε τούς πόθους τῶν Ἑλλήνων. Ἐδῶ ἐξετάζουμε τό πῶς ἔγινε ἡ ἐκστρατεία τοῦ 1919-1922 ἡ μεγαλύτερη τῆς σύγχρονης ἐλληνικῆς ἱστορίας, πού ἐξετέλεσε ἕνας στρατός ἐνθουσιώδης καί γοητευμένος ἀπό τίς νίκες τοῦ 1912, νά καταλήξει στήν καταστροφή. Πῶς ἔγινε ἡ Ἑλλάδα μέ ἕνα στρατό μεγαλύτερο τοῦ τουρκικοῦ καί ἄρτιο ἐξοπλισμό νά νικηθεῖ ἀπό ἕναν νεοσύστατο στρατό μέ πολλές ἐλλείψεις; Ὁ ὅρος καταστροφή δέν ἀποδίδει τήν ἀπαιτούμενη σημασία στό εὖρος καί στό βάθος πού τοῦ ἔδωσαν οἱ σύγχρονοί του, πράγμα τό ὁποῖο ἐμεῖς ἀγνοοῦμε. Καταστροφή γιά τή Μικρά Ἀσία καί τήν Ἑλλάδα ἀντιμέτωπες μέ τήν Τουρκία σημαίνει τήν καθολική ἐξόντωση τῶν ἐλληνικῶν πληθυσμῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καί τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης. Πόλεις χάνονται, τό περιβάλλον ἀλλοιώνεται, ἡ ἱστορία παραγράφεται καί ὁ ἀνθρώπινος πλοῦτος τῆς περιοχῆς ἀφανίζεται. Σήμερα, ἑκατό χρόνια ἀπό τήν Καταστροφή ἡ ἀνάπτυξη τῆς Τρίτης Ἀλωσης, πού ξεκινᾷ ἀπό τή μετακίνηση μεγάλων μαζῶν ἀπό τά ἀνατολικά πρὸς τά δυτικά τῆς Τουρκίας, παίρνει ἀπειλητικές διαστάσεις. Ἀλλά καί ἡ ἐξόντωση τῶν διαφορετικῶν πληθυσμῶν πού περιέχονται στά ὅρια τοῦ τουρκικοῦ κράτους δείχνει ὅτι ἡ Τουρκία ἀντί νά ἀποβάλλει τά ἐνστικτα πού ὀδηγοῦν στή σύγκρουση καί τήν καταστροφή, ὀδηγεῖται σέ παράλογες ἀπαιτήσεις, πού σημαίνουν ἀδυναμία τῆς Τουρκίας νά προσαρμοστεῖ στόν σύγχρονο κόσμο. Ἡ Τουρκία εἶναι καί πάλι ἕνα πανευρωπαϊκό πρόβλημα.

Στή φωτογραφία ἡ πορεία τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ πρὸς τήν Ἄγκυρα μέ διάλειμμα γιά τήν ἀγορά τροφίμων ἀπό τούς ἐντόπιους Τούρκους. Στο βάθος φαίνεται ἡ γραμμὴ πορείας τῶν στρατιωτῶν.

Πηγή: Συλλογὴ Δ.Α. Μαυρίδη